

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.
Vredništvo na Dunajski cesti
št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Volilci Ljubljanske okolice in Vrniškega okraja!

Mesto deželnega poslanca za Vaša okraja, ktero je celo ustavno dobo neumrli dr. Janez Bleiweis zastopal, je po njegovi za celi narod slovenski prerani smrti izpraznjeno in Vi ste 22. avgusta zopet poklicani si novega zastopnika izbrati za zadnje zasedanje tega deželnega zbora.

Splošno javno mnenje se je izrazilo, da za to mesto nij vrednejšega naslednika za ranjnim očetom slovenskega naroda, kakor je njegov sin gospod

dr. Karol Bleiweis
vitez Trsteniški,

primarij v deželni bolnici in ljubljanski
mestni odbornik,

ki dela neumorno in neutrudno že čez dvajset let na narodnem polju deloma samostalno, deloma kakor ud in odbornik raznovrstnih društev, kakor zdaj ta leta sem, kar se narodna stranka udeležuje zopet ljubljanskega mestnega zastopa, tudi kakor srenjski zastopnik jako marljivo v ljubljanskem mestnem zboru.

Vaš kandidat, ki Vam ga najtoplejšje priporočamo je neomahljiv značaj, vsestransko izobražen mož in odličen govornik.

Ni nobene dvombe, da bote po Vaši stari slavnoznanu disciplini prihodnji vtorek pripo-

ročanega gospoda kandidata izvolili soglasno za svojega deželnega poslanca.

Bog živi in ohrani naš slovenski narod!
V Ljubljani 16. avgusta 1882.

Izvrševalni odbor kluba narodnih
deželnih poslancev:

Dr. Valentin Zarnik, prvomestnik,
Peter Grasselli, Karol Klun, dr. Josip Poklucar,
Franc Potočnik, Luka Robič, dr. Josip Vošnjak.

Politični pregled.

V Ljubljani 16. avgusta.
Avstrijske dežele.

Iz Dunaja 12. t. m. Vojni ukazni list razglša cesarjevo lastnoročno pismo, v katerem se izpušča iz službe na njegovo prošnjo zapovedujoči general in načelnik deželni vladi v Sarajevu general Dahlen, njegove zasluge se priznavajo in cesar si pridrži njega umeščenje na drugem kraji, ako se mu zdravje zboljša. Na njegovo mesto pride general kojníci, vojni zapovednik v Sebinji (Hermanstadt) Janez pl. Appel za zapovedujočega generala v Sarajevu in za deželnega načelnika v Bosni in Hercegovini.

Deželni glavar v Voraribergu Albert Rhomberg je s cesarjevim privoljenjem odležil svojo častno službo.

Minister občenja Ordody je izpuščen iz službe dobivši red železne kroge 1. vrste. Kupčijski minister baron Kemeňy je dobil časno opravila njegove službe.

Kranjski deželni zbor se začel 4 septembra, tega dne se začel tudi zbor za Galicijo.

Isterski deželni zbor se začel 20. avgusta v Porečju (Parenzo.)

Iz Trsta 14. avgusta. Razstavni odbor je sklenil, svečano praznovati predvečer pred cesarskim godom. Razstavni prostor bode razsvetljen, in tam bode svirala vojaška godba. Na razsvetljeni posebni barki se bode vozila vojaška godba v zalivu Muggia, tudi po drugih ladijah se bodo prevaževale muzične kapele. Na Lloydovih barkah se bode prižigal umetalni ogenj. Keđar pridejo svitli cesar bode splošna razsvetljava.

Iz Banjaluke. Župan ki je dobil nedavno avstrijski red, po veri mohamedan, je bil v nedeljo 6. t. m., ob 9. uri zvečer ob prazniku. Ramazan z nožem umorjen. Umor se pripisuje politiki, umorjen je bil prijatelj Avstriji.

Vnanje države.

Novo ministre imajo v Bukrešu (Rumunsko.) Bratiano, predsedništvo, vojaštvo; Pica, notranje poslove; Statescu, pravosodje, Lecca, denarstvo; Dabya, javna dela; Demeter Sturdza, unanje poslove, Aurelian pouk.

Iz Carigrada 13. avgusta. Vojaška pogodba (Militär-Convention) med Turškim in Angleškim obsega te-le točke: 1. Strategična pomikanja bode vodil angleški poveljnik. 2. Pobotajo se, da bode Angleški komisar pri turškem poveljniku nastanjen. 3. Kraj, kjer bode turška vojska stopila na suho, se poprej

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim I. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

V Rimu od 30. junija do 7. julija 1881. Postanek Rima. Starodavni Rim pa kršanski Rim. Prva pot v cerkev sv. Petra in nekaj zgodovine o njej.

Na podlagi mahikovalskih tempeljnov so se začele vzdigovati zlasti za vlado cesarja Konstantina prekrasne cerkve; nesramni obredi in razuzdane igre so se umaknile nekrvavi daritvi sv. maše pobožnim pesmim in resnicam sv. evangelja. Svet je bil po kršanski veri kar ves prenovljen in prerujen. To nam kažejo zgodovinski ostanki zlasti v Rimu in njegovem obližju. Rim, mesto ajdovske razuzdanosti in počutnih naslednosti, mesto neštevilnih malikov ali krivih bogov, je postalo potem, ko so bile njegove tla namočene s preobilno kršansko krvjo, mesto svetnikov in brezštevilnih mučnikov, kar pričajo zlasti ondašnje neštevilne katakombe. Da je Rim to, kakoršen je še zdaj viditi, se ima le kršanski veri in papeštvu zahvaliti. — Po tih kratkih zgodovinskih opombah vrnimo se nazaj k predmetu našega romanja. — Brž ko se malo od trudapolnega

romanja odpočijemo in skupno v omenjenem „hotel a Roma“ odkosimo, se napotim z enim tovaršev najpred proti glavi vsih cerkva, proti baziliki sv. Petra. Vzemeva si seboj obris rimskega mesta ter greva naj gledaje naravnost proti Vatikanu. Greva pa iz gostilnice tik cerkve sv. Karla na Korsu skoz ulice „via Schiavoni“, kjer stoji lepa cerkev sv. Hieronima in ilirski ustav z vljudnimi hrvaškimi duhovniki, kakor so že omenjeni mons. Berseška in učeni dr. mens. Černčć; iz te ulice prideva na ulico „via di Ripetta“ blizo Tibere ter gledava, kje je naj bližnji mest za prehod. Sprehajaje se po ulici, zagledava znameniti grad „Castel s. Angelo“, (nemški Engelsburg), brž za tim pa kuplo sv. Petra z Vatikanskimi palačami. Naglo korakava k bližnjemu mostu, ki je železen, pa le za pešce; ter grede po nekoliko stopnicah navzgor plačeva vsakteri 5 centezimov za prelaz ter jo mahava tik obzidja angeljskega grada, ki je zá-se lep fort z vojašnicami, v kterih pa žalibog zdaj „vsiljenci“ gospodarijo. Pot poleg omenjenega obzidja je bila polna prabú, ter je dolga in široka, — rabijo jo za vojaške vaje, kakor smo vidili naslednji dan, — sem ter tje so lepi vrti in drevesa pa bolj redke palače in hiše. Poleg obzidja se vleče globok jarek do „porta ange-

lica“. Tú gremo skoz duri ter pridemo v ulico „Borgo angelico“, ktera pelje naravnost skoz okroglo in velikansko podstrešje na trg sv. Petra. To podstrešje je moralo stati na milijone, ker obdaja razun uhoda po tistemu v okrogli podobi na velik trg pred veličastno baziliko. To podstrešje ali lopa ima 4 ustrične rede masivnih velikanskih stebrov v polkrogu od 2 strani. To zares umotvorno delo je dovršil umetnik Bernini na povelje papeža Aleksandra VII., okoli 1660. leta. V sredi tega se vzdiguje ponosen egiptovski obelisk s križem na vrhu, edini, ki je še nedotaknjeno hranjen. Papež Sikst V. ga je dal postaviti po mojstru Domeniku Fontana, — okoli 1586. Na strani tega obeliska sta dva prekrasna vodometi. Enega je dal postaviti papež Ignocenc VIII. okoli 1486, drugega pa Klement X. okoli 1673. Med vodometoma in obeliskom je viditi ob 2 straneh eno ploščo iz marmora v tlaku; to je središče obóda, kteri dela polukrog; trakovi, ali črte, ki so speljane od te točke proti obódu, so s toliko natanjnostjo vrisane, da stoječ na omenjenih 2 marmornatih ploščah, se vidi le en sam red stebrov mesto štirih. Zares mojstersko delo! Na to nas je opozoril kočijaž, ko smo se tretji dan maševati peljali v to veličastno cerkev. O kolika sreča maše-

določiti. Turška vojna boče iznašala 6000 mož, in zviša se le z dovoljenjem obeh vlast.

Turki se ustavljajo 1. točki, zahtevajo da bi po storjenem miru oboja vojna Egiptet zapustila. O tem se še pogajajo.

Iz Carigrada 15. avgusta. Včera je pri konferenci naznanil francoski poslanec da Francosko pristopi italijanskemu predlogu zaradi sueškega kanala. Predlog Corti-jev (Italija) naj se ukaže načelnikom brodovja in poveljnikom ladij v kanalu, da naj se zastran izpeljave (načina kako se ima kanal zavarovati) med sabo porazumo, je bil jednoglasno sprejet.

Turčija se je neki vendar odločila z Anglijo pod angležkem poveljstvom sodelovati za vpokojenje Egipta. Pošilja pa v Egipt 6.000 vojakov, Angleži pa 24.000; mož tedaj vkuo blizu 40.000 mož na eni strani. — Tej armadi nasproti zamore Arabi blizu 30.000 mož postaviti. Nedavno je, po nekem časopisu, imel Arabi svojo armado tako le razpostavljeno: V Abašiču stoji 1 divizija (t. j. 3.000 pešcev, 1.600 konjnikov, 700 artilerije in 36 kanonov), tedaj 5.300 mož; v Kairi 1.500 pešcev; v Kafr-el-Devaru 10.600 mož; v La Rosetti 3.000 pešcev in v Damietti 7.000 pešcev. Vkuo tedaj blizu 27.000 mož. Da v Kairi in drugih krajih, kjer stoji le pehota, niso brez vsih kanonov in tedaj tudi ne brez kanonirjev, se umé samo po sebi. Zamogla bi se toraj vsa Arabijeva armada na naj manj 30.000 mož šteti. Mogoče je, da k tej armadi pristopi še mnogo tisoč iz notranje Afrike; tedaj bodo nasprotne moči zelo enake; toraj tudi izid vojske negotov.

Veča vojaška izurjenost bo pač na turško-angleški strani, veča navdušenost (fanatizem) pa na Arabijevi. Gotovo zapoveduje Anglija čez mnogo večje moči, a potrebuje jih pa tudi na mnogo krajih; naj bila bi angleška armada tepena, zna še marsikteri arabski neodvisen rod z Arabijem potegniti; tudi lahko mogoče, da turška vojska z njim potegne, saj nje nekaj. Arabi je neki naročil in prejel 130.000 remingtonovih pušek (naj boljše baže). Drug k drugemu primerjano, se da težko ugibati, kakov boče izid. Ker je, ali še boče Turčija Arabija za puntarja proglasila, je dvojni nasledek mogoč. Ali bodo Arabijani in Egipčani

Arabija popustili, ali se ga znabiti ravno zaradi tega še tesneje oklenili. Od tega bo mnogo odvisen konečni izid.

Francosko. Razpor med ministerstvom in med srenjskim svetom zaradi razširjenja mestne avtonomije je poravnán s kompromisom, na korist komunskemu svetu, ki zastopa radikalstvo. Herison, radikalec je dobil sedež v ministerstvu, tam vodi javna dela. Herrison je bil predsednik pri komuni in sedaj je v zboru na čelu pri oddelku radikalne levice. Razun Herrisona so še drugi radikanci v ministerstvu, vendar le kot tajniki. Tako so tedaj najpoglavitejši udje „Gauche-radical“ stranke, ki je svoje dni Gambettó vrgla, zopet v kabinetu. — Clemenceau, ki ni dobil portfelja, (ministrske službe) dasiravno je bil delaven vreči prejšno ministerstvo, imenuje to barantijo za službe izdajstvo stranke. Herrison je bil prej nasprotnik novemu kabinetu, a sedaj je vanj stopil. — Taki so ti katoní v francoski ljudovladi!

Iz Aleksandrije 13. avg. Škotske garde in grenadirji so stopili 12. na suho, in bodo zasedli Ramleh in okolico. Angležke predstraže so zasedle naj skrajnešo postajo na železnici Ramleh, od tam se dobro pregleda glavni tabor Arabijev pri Kafr-el-Devar.

Iz Aleksandrije. Volseley je uže stopil na suho. Angleška posadka pri Meks-u je dobila pomoči, ker gre govorica, da so tam blizu redne egipčanske bojne trupe.

Iz Londona 13. t. m. Danes so odjadrale zadnje čete egipčanske vojske.

Angleška zgornja zbornica. Povedali smo svoje dni, da je Gladstone v zgornji zbornici dobil nezaupnico pri irski zakupni postavi; — a spodnja zbornica je sprejela vladni predlog, sedaj je pa tudi zgornja zbornica sama ovrgla svoj prejšni sklep, dal lord Salisbury sam je umaknil svoj prvi predlog. — Vidi se, da so Angleži res razumni državniki in ne delajo opozicije samo za to, da bi vlado spravili v zadrege; Gladstonova politika počasi tudi na Irskem prodira, on je bil prvi, ki je pokazal, da je moč narediti spravo z irskim narodom, on je osamil kolovodje vstaje in jih ločil med sabo in od ljudstva, umor Cavendisha in Bourke-ta je s cer

žugal vsó razpravo podreti, a Gladstone se ni dal oplášiti, on hodi svojo pot, hočemo upati, da se mu posreči spravo med Irci in Angleži.

Abesinski kralj Janez hoče sedaj z Egipčani obrajtati, in je prišel z vojaško silo na meje svojega kraljestva, pravijo, da hoče Angležem pomagati, zato pa pričakuje, da mu bodo odstopili toliko zemlje, da boče imel do morskih bregov prost pristop.

Izvirni dopisi.

Iz Černomlja na Dolenjskem se piše v „Tribüne“ na Dunaj dne 5. avgusta. — V černomeljskem okrajnem glavarstvu je vas Maverle, ki spada k občini Doblíč; ta vas je na kočevski meji, prebivalcev je dve tretjini Slovencev in jedna tretjina naseljenih Kočevarjev, ti poslednji imajo večidel le male vinograde. Nemški Schulverein je kupil za drag denar tu hišo, da bi razvil tukaj svoj nsmen raznarodovanje Slovencev. Dosihmal je bila tukaj šola za silo, bile so večkrat obravnave zastran šole; c. k. deželni šolski svet je v porazumljenji z deželnim odborom dne 5. maja 1882 št. 550 ukrenil, da se ima v Maverli ustanoviti jednorazredna javna ljudska šola in z ozirom na to, ker je v Maverlu med 45 šolskimi otroki 14 takih, ki slovenski govore a nekoliko nemški razumó, 7 jih nemško in slovensko govori, 4 nemški govore a nekaj slovenskega razumo, a 11 takih, ki le nemški govore in razumo, ima se šola razdeliti v slovenski in nemški razdelek s poldnevničnim šolskim podukom, v nemškem oddelku ima biti učni jezik nemški, a v slovenskem slovenski, v nemškem oddelku ima biti slovenski jezik, a v slovenskem nemški jezik učni predmet.

Ker je nemški Schulverein hotel napraviti šolo v Maverlu, oziralo se je tudi na njega namen, kolikor postava dopušča. Vendar ta ukaz, ki zadostuje potrebam dvojezičnega prebivalstva ni najdel milosti pri d. Schulverein, in branil se je dati hišo v ta namen, rekoč, da on hoče le za nemške šole kaj dati.

Ko je videl d. Schulverein, da se boče javna ljudska šola kljubu temu vendar le osnovala, in bi on zgubil svoj vpliv, in bi nakupljena šola njemu ostala na razpolaganje, skovali so v glavnem stanu v Kočevji prošnjo,

vati v cerkvi vsih cerkvá! — Cerkev sama je že dovolj opisana v omenjeni knjigi, zato ne bom ponavljal vsega tega, kar je tam, marveč hočem le nekaj v spomin poklicati, kar se ne najde v oni knjigi in pa kar spada k zgodovini te réš veličastne stavbe, ki se sme prištevati k čudežem svetá. Kakor pisca one knjige je tudi naju že zvonajna veličastnost cerkve osupnila tako, da sem imel vse le za lepe sanje, dokler si ne zberem misli in si malo oči omencám je li prav vidim. Imel sem seboj tudi dobro kuralce, (Operngucker) katero bi priporočal vsakemu obiskovalcu sv. mesta seboj vzeti, ker je neobhodno potrebno. Tako sva si ogledovala s tovaršem ravna je se po oni knjigi, znamenitosti, kolikor se je dalo prvi dan in v par urah. Sv. vrata so bile kakor 1875 tudi 1881 zaprte, v spomin da papež zdihujejo kakor v sužnosti, če tudi ne „na gojili slami“, kakor se posmehujejo rimski liberalni listi. Ogledovalši veliko in krasno predcerkvišče, stopim v sv. strahu skoz odprte vrata, ter pogledam za blagoslovljeno vodo. Štiri angelji, ki držijo dve veliki ploščati okrogli posodi blagoslovljene vode, nič manjši kakor 2 metra!

Bazilika je zidana v podobi latinskega

križa ter jo delijo tri ladje, v kterih je 8 tako imenovanih kapel, ktera vsaka je zá-se velika cerkev ter vsaka ima svoje prekrasne doneče orgle. Cerkev sv. Petra je največe delo in stavba v Rimu tako po svoji obširnosti, kakor po veličastnosti in ponosni ter vzvišeni krasoti, kakoršne enake stavbe ni nikjer na svetu!

Ta dragoceni tempelj stoji na polju Vatikanskem, od kterega je prejel svoje ime. Na tem kraju je imel cesar Neron svoje lepo gledališče in vrtove, na kterih je bilo neznano veliko število kristjanov mučenih in vsmertnih. Ko je 67. l. po Kr. tudi prvak aposteljev sv. Peter dobil venec mučeniške smrti na griču Aureo, (ali Janikulu) so prenesli kristjani njegovo truplo v peščeno jamo pri omenjenem tekališču. Nad to rakvijo je postavil že papež Anaklet (79—91 po Kr.), ki je tudi umrl mučeniške smrti, kakor večina papežev v prvih 3 stoletjih krsčanstva, spodobno molivnico ali kapelo. Ali še le pod cesarjem Konštantinom, pod kterega vlado je Cerkev mir zadobila, je povzdignil omenjeni cesar na prošajo sv. Silvestra papeža na istem kraju prekrasen tempelj v obliki latinskega križa in s peterimi ladjami. Ali po preteku 11 stoletij je žugala se podreti, zato je dal Nikolaj V.

l 1450 novo višjo in večó cerkev na istem mestu postaviti, kakor je bila stara. Od tega papeža do Pija VI., ki je dodal še prekrasen žagrad in dvoje dragocenih ur, so izdelovali in krasili to novo svetišče najslavniši umetniki, kakor n. pr. Bramante, Raffaele, Michelo angelo, Bernini idr., kteri vsi so po nekoliko spremenili prvotni načrt umetnika Bramanta. Za ta tempelj, kterega samo zidališča so postavljali nad 120 let, se je potrosilo 300.000.000 frankov ali nad 130.000.000 goldinarjev. Delalo ga je h kratu na tisuče raznih rokodelcev, zidarjev, kamnjesekov, rezbarjev in drugih. Največe čudo pri tem je pa to, da se pri tem velikanskem delu ni nihče ne vbil, niti ranil; kar je zanesljiv čudež božjega varstva. Celó žagrad stane 3 miljone frankov, in letni stroški za vzdrževanje dosejajo svoto 150.000 fr. Potem si, dragi čitatelj, lahko misliš, kako krasno in orjaško poslopje je to; zares vredno sv. katoliške Cerkve!

Prvi dan sem si le nekoliko ogledal cerkev in molil kleče pred grobom sv. Petra. Namenil sem se bil s svojim tovaršem vsaki dan kaki del cerkve bolj natančno si ogledati. Cerkev je odprta od začetka dneva do pol ure pred Ave Marijo zvečer; drugi dan, 1. julija

učitelj za silo, Schwarz jo je raznašal za podpis med prebivalci — prav strogo se tukaj ni ravnalo s podpisom in s podkrižanjem. Ob enem je šla po Maverlu govornica, da hoče d. Schulverein nakupljeno hišo zopet prodati in od ljudstva terjati odškodnine, ako bode šola javna dvojezična. Da zamolčimo za sedaj drugo obetanje in grozenje, ki se je razširjalo med ljudstvom; toliko je sedaj gotovo, da peticija pri c. k. deželnem šolskem svetu ni zgrešila svojega namena, ker zavergli so prejšnjo odločbo in na novič je prišel ukaz, ki je bil po volji d. Schulverein. — Kako se je vse to zgodilo, ne bomo tukaj razpravljali, ker sicer bi naši čitatelji lista ne dobili v roke, vendar hočemo prihodnji deželni zbor opozoriti, kako se vendar godi, da se tako rado ustrezja zahtevam d. Schulvereina in da ima tako moč pri sklepih deželne šolske oblasti. Res čudno, prečudno! C. k. dež. šolski svet sklense sam s porazumljenjem dež. odbora šolski načrt, ki je še dosti pravičen in po zadovoljnosti ljudstva, komaj pa se oglasi in oporeka nemški Schulverein, c. k. šolski svet prekličje svojlasten sklep in ga predela po — kako hočemo reči — po želji ali zapovedi Schulvereina? V popolno drugačen sklep, ki nima za se ne pravičnosti, ne zadovoljnosti ljudstva. Res čudne razmere!

Ali bode pa d. Schulverein žel delo svoje pridnosti, bode pokazala prihodnost. Dosedaj kaj radodarno skrbi za šolske potrebe, učiteljem deli nagrade, ljudem govori o imenitnih osebah, ki skrbje za njegove otroke, a prej ali slej bode ljudstvo spoznalo, da se mu le „komedija igra“. Ali mar ni to komedija: Učitelj Schwarz v Maverlu napove javno skušnjo, v sredo 2. avgusta prdejo otroci praznično oblečeni v šolo, kajti k preskušnji ima prti c. k. šolski nadzornik Linhart iz Ljubljane in še nekateri gospodje iz Kočevja. Komisija pride, poslušaja a nenadoma — prikaže se c. k. žandarmerija in ta pové c. k. okrajnemu nadzorniku Linhartu, da tukaj nima nič opraviti.

G. Linhart je c. k. nadzornik za okraj Kočevje a ne za okraj Črnomelj, kamor sliši vas Maverle, a ker je nemškutarskim nadzor-

nikom sicer navadno vse dovoljeno, ni se nadejal, da bode tukaj naletel. Toda te stvari ne razpravljamo tukaj, marveč le povdarjamo, kaj si neki mora prebivalstvo misliti, ko vidi, kako se c. k. služba v to rabi, da se d. Schulverein razširja; poznamo še druge odlične c. k. gospode, ki se dajo rabiti za orodje d. Schulvereinu, in s tem je rešena marsikatera uganjka pri zadevah kranjskega šolstva.

Komedije pri šolskem spraševanju v Maverlu je bilo konec, ko je prišla c. k. žandarmerija. Radovedni smo vendar, kedaj da tudi neha komedija, ali bolje rečeno tragedija pri šolstvu na Kranjskem, Učiteljstvo se gotovo ne povzdiguje in ne spodbada k večjemu natezanju svojih moči, če pri umestenju učiteljev ne razsoja pridnost, ako se častitim učenikom; katerih delovanje je slavno pripoznano od najvišjih cesarskih vradov, šole zapirajo, a deželi zarad tega težko breme davkov naklada in to se vse zgodi — v imenu postave! Po vstavovernih listih je nastal grozen krik in vik, ko je enkrat znan c. k. profesor in šolski nadzornik pri svojem poslu (?) pri poveljevanju d. Schulvereina, naletel; in vendar nikomur ni bilo zato škode ne ljudstvu, niti tudi ne nadzorniku Linhartu; črnomeljska gosposka je le po dolžnosti svoje pravice varovala. Vse kaj drugega je s šolo v Kamniku, in vendar kateri nemški časnik vstavoverni se je zato oglasil? Kako srce tedaj imajo vstavoverci za ljudstvo? Nikakoršnjega ne in ga niso nikoli imeli. Bog nam že skoraj preloži, od ljudi nimamo kaj več upati!

Iz Dolnjevasi pri Ribnici, 11. avgusta. (Črno vojsko) smo imeli včeraj tukaj; iz vseh sosednih vasi so se bili vzdignili možki s puškami, sekirami, revolverji in raznovrstim orožjem ter so korakali v več h oddelkih v bližnje gozde. N so pa šli odvrčati sovražnika, ampak lovit požigalce, ki se tod okoli klatijo in ljudi vznemirujejo. Neki Kočevar vidil je na vse zgodaj štiri tujce v gozdu, nekega drugega pa je srečal na poti, in žandarmerija je naprosila županstvo, da je napovedalo splošen lov na potepuhe, ki je bil pa brez uspeha. Proti večeru so se ljudje vračali zopet domu, ne da bi bili koga našli ali prijeli. Druhal ima

Buonarota in 2 stranske*) od Vignola se vidijo nad streho po prizadevanju Karla Maderna takšne, da se kaže pročelje bolj nizko v razmeri njene širokosti. V jabelku velike kuple ima dovolj prostora 16 oseb. Tudi jaz z dvema tovaršema sem po velikem trudu imel veselje o njej biti saj nekaj minut, ker je celo bronasti ter zarad vročine ni bilo mogoče dalj časa v njem ostati. Križ pa, ki stoji na jabelkom, je visok 139 metrov od cerkvenih tal! Pomóli ali loža stoji v sredi pročelja; raz te so blagoslavljali sv. oče pred zasedanjem mesta po Sardincih ljudstvo na veliki četrtek in veliko noč. Ploskorézba (bazrelief), ki se vidi zdolej predstavlja Kristusa, ki daje ključé sv. Petru, je od Ambroža Buonvicina. Pet duri ima pročelje, — (kakor je primerno onim peterim, ki vodijo v baziliko) — skoz te se pride v predcerkvišče, ki je široko 15 metrov, dolgo pa 142 metrov skup z dvema stranskima lopoma, v katerih se vidita konjiška kipa iz bronu; eden cesarja Konstantina, od umetnika Bernina, drugi je pa Karola Vel. od mojstra Cornacchina. (Dalje prib.)

*) Manjših jih je osem, katerih vsaka bi zadostovala za naše največje cerkve v mestih! Pis.

preveč prostora in se umakne v drug kraj, ako mu kje preti nevarnost. Pred nekimi dnevi prenočil je nek sumljiv človek na nekem podu v bližnjem Lipovcu, kjer ste ga našle dve ženski, ko ste prišle na vse zgodaj v skedenj mlatit. Na njuno vprašanje, kaj hoče, odgovori, da je tam prenočil, ker ga po trebuhu grize. Dobrovoljni ženski mu pravite, da mu hočete napraviti zdravil, a ko odidete v hišo, jo tujec pobriše; najbrže je mislil, da ste šle iskat možkih, da bi ga prijeli. Nekoliko dni prej, bivali so blizo Makoše v gozdu, kjer jih je začutil dolenski pastir in našel ognjišče, v ogoju pa 40 pečenih krompirjev. Pred včerajnem lovili so nekega takega vlačugarja pri Nemški vasi, pa ker je bilo že temno, jo je srečno popihal. Na Kočevskem so pač nekega tuca prijeli, in nekega drugega menda pri Sodražici, pa se ne ve, sta li v zvezi s požigovalno druhaljo, ali ne. Pravijo, da jih je veliko, menda 30, in sporočili so menda ljudem, da tridesetega ne dobe v roke, ako jih vjemo tudi 29.

Tudi o tem se nič gotovega ne vé, od kod so se pritepli sim, in iz kterega namena požigajo. Eni trdijo, da so večidel Italijani, eni pa pravijo, da so bosenski pritepenci, in da požigajo na tuje povelje. Kočevarji zopet so sumničili slovenske prebivalce, češ, da zažgajo na Kočevskem, da bi Kočevarje spravili od tod ter se sami tam naselili. Ni mi treba praviti, da je to neopravičeno sumničenje, ker ne gori samo na Kočevskem, ampak tudi po slovenskih krajih. V pondeljek je pogorelo poslopje v Globeli, fare sodražke, in danes zvečer je bil viditi ogenj v Laški okolici. Ljudje po naš h krajih so zategadelj ravno tako v vednem strahu pred ognjem, kakor Kočevarji, zato so se jako radovoljno včeraj vzdignili, da bi morda vjeli kakega potepuha. Ni pa upanja, da bi sami kaj opravili, in če požiganja ne bode skoraj konec, bode morala vlada poslati par kompanij vojakov, ki so v tej stroki bolj izurjeni, kakor okorni kmetje, ki jih vlačugarji že od daleč zavohajo in se jim lahko o pravem času umaknejo. Dolgo ljudstvo tega strahu in vznemirjevanja ne bode moglo prenašati; ravno zdaj mlatijo, pa si žita ne upajo spraviti v žitnice iz strahu pred ognjem, ampak ga imajo v žakljih, da bi ga pri prvi nevarnosti tem laglje in hitreje rešili.

V Grčaricah bi začeli izdelovati poslopja, pa nimajo vode. Vsaki dan se sicer dež ponuja, pa vode vendar primanjkuje povsod; studenci so vsahnili, voda se je skoraj posušila, in mlinarji ne morejo mleti, ter morajo dolgo čakati, da naberó nekoliko vode. Gledé šolskega poslopja, ki ga je g. Stampfl podaril za šolo v Grčaricah, mi pravijo, da ga je vendar le podaril občini, ne pa nemškemu „Schulvereinu“, ker deželni šolski svet drugače ni hotel privoliti vstanovitve nove šole. Tako je prav, in le tako bode imela občina Grčarska kaj dobicka od velikodušnega daru g. Stampfla, ki bode vaščanom gotovo pomagal novo poslopje tudi sozidati in jim hoče neki podariti tudi še vsó zemljo, kar jo je pripisane k omenjeni hiši.

Naj še omenjam neke razvade kočevske, ki je v sedanjem času še veliko bolj neprimerna, kakor sploh. Kočevarji imajo navadno veliko zemlje, zlasti gozdov in pašnikov. Veako leto kdo poseka velik kos hoste in jo požgé, da napravi kak laz ali pa kakega žita naseje na pogorišče. Skoraj vsaki teden se vidijo taka gozdna požiganja, zato se dozdej nihče ni zmenil za nje. Ko so pa gorele Grčarice, bila je ravno ta razvada vzrok, da naši gasilci niso

smo jo hotli že bolj natančno ogledati, ter brž ko odmašujem s svojim tovaršem v cerkvi sv. Hieronima, ki je blizo našega „hoté a“, se odpeljem z 2 tovaršema naravnost zopet pred cerkev in na okrogličen trg sv. Petra. Ogle damo si trg še enkrat bolj natanjko; na desni je vatikanska palača z drugimi poslopji vred. Konec omenjene lope, v kateri je lepo senčno sprehajališče, so na desni strani stopnice, ki peljejo skoz velike duri v Vatikan. Na durih stoji pspéževa švicarska telesna straža, ki vedno koraka ob pragu gori in doli s pušo in bajonetom; ostali stražniki sedé na klopi, — kakih 12, — vsi v krasni obleki iz 3 barv, rumene, rudeče in črne, enake so tudi nogovice. Pod stopnicami lope je bilo pa vedno po nekaj laških policajev, ki se sprehajajo pod lopo. Laških vojakov nismo tu noben dan vidili, pa saj imajo eno vojašnico blizo, ravno pred uhom na trg sv. Petra na levi strani. Potem si ogledamo baziliko bolj natanjčno, kakor prvi dan; naj pred pročelje ali „fasado“ bazilike. Nad predcerkviščem je naslon (balustrada), nad katerim stoji 13 kolosalnih po 5 metrov visokih krasnih kipov, ki predstavljajo Kristusa z 12 apostelji. Pročelje je široko 125 metrov, visoko pa 65. Stebri imajo po tri metre premera ter so dolgi 28 metrov. Velika kupla od

šli na pomoč, misleč, da gori kak laz. Kočevarji so pa take laze požigali tudi te dni, in ker je vse vznemirjeno, bilo je ljudstvo vse po konci, ko je zagledalo velik dim na Kočevskem, ker je mislilo, da je zopet kje nastal kak požar. V Ribnici so bili v torek že pripravili brizgalnico, da bodo hiteli na pomoč, pa so k sreči o pravem času zvedili, da ne gori nobena vas, ampak da požigajo laze. Prav potrebno bi bilo, da bi okrajno glavarstvo prepovedalo požigati laze, dokler požari ne bodo potihnili in se ljudstvo zopet nekoliko pomirilo.

Iz Kočevskega okraja, 12. avgusta. (Učiteljsko zborovanje) vršilo se je v četrtek v mesta kočevskem. Vdseleževal se ga je tudi g. okrajni šolski nadzornik Linhart, ki si je pri svojem letošnjem obhodu prizadeval, da bi ljudi svoje stranke spravil v prihodnji okrajni šolski svet, ki se ima sestaviti o novem letu. Pa ves trud njegov je bil zastonj; volilna borba bila je sicer trda, pa vendar sta bila izvoljena kandidata narodnih učiteljev, gg. Raktelj iz Ribnice, pa Tomšič iz Starega loga. G. Linhart se je lahko prepričal, da učiteljstvo zanj dosti ne marsi, in da mu tudi ne bode več mogoče, v naši deželi sploh še kaj delati, ker ni zmožen slovenskega jezika, ki je našemu učiteljstvu tako zelo potreben, kakor voda ribi. Res se je tudi pri nas raznesla govorica, da Linhart ne ostane več na pripravništvu ljubljanski, ampak da bode premeščen v Linc. Želimo mu srečno pot in vgodno vreme! Za našinca nikdar ni veljal, zato nam je pač vse eno, kaj bode počenjal v nemškem Lincu.

Domače novice.

V Ljubljani, 17. avgusta.

(Svečano streljanje) za predpraznik godu Njih Veličanstva v nedeljo 13. t. m. na tukajšnjem strelišču se je slavno izvršilo. — Društvo je poslalo po telegramu čestitko Njih Veličanstvu; v cesarjevem imenu se je zahvalil general-adjutant Mondel rekoč, da je Njih Veličanstvo vzelo na znanje lojalno naznanilo in vsem izročila svojo zahvalo.

K slovesnosti so prišli ob 4 popoldne deželni predsednik, vojni maršal Stubenrauch, general-major Kéler, župan Grasselli, ces. kr. častniki in odlično občinstvo. Igrala je vojaška godba pešpolka šte. 26, velikega kneza Mihaela Ruskega.

V dan 18. t. m. bode vojaška maša na kongresnem trgu ob 8. uri zjutraj, h kateri se vabijo vsi vojaški častniki, zdravniki in vradniki v pokoji.

Ako bode vreme deževno, bode služba božja v stolni cerkvi ob 10. uri. — Ob 1. uri popoldne bodo imeli c. k. vojaški častniki obed v kazini.

(Vabilo k veselici), katero prirede dijaki v vrhniški čitalnici dne 20. avgusta. Spored: 1. „Pozdrav“, govori gosp. Krakovski. 2. Razno petje in igranje na glasovir in gosli. 3. „Klepetec“, šaloigra, in „Pražna obleka“, šaloigra. 4. Loterija. Vstopnina brez razločka 20 kr. Začetek točno ob 7. uri zvečer. K tej veselici vabi uljudno Odbor.

(Narodna čitalnica v Kranji) priredi dne 20. avgusta 1882 na vrtu gostilne „pri Jelenu“ veliko veselico v proslavljenju rojstnega dne našega presvitlega cesarja Franja Josipa I. Program: I. Ob treh popoldne streljanje na kapsel za dobitke; metanje žoge (gra za gospe in gospice); menažerija jako znamenitih živali in popolnoma tujih dežel. Med tem prosta zabava na vrtu pri sviranju vojaške godbe 26.

pešpolka. II. Petje. 1. Ob šestih zvečer: „Ustaj rode“. 2. Slavnostni govor. 3. „Devi“, četverspev. 4. „Popotnik“. 5. „Danes tukaj, jutri tam“. 6. „Uskok“, šaloigra v enem dejanju. — Vstopnina za osobo 50 kr. Čisti dohodek namenjen je „Narodnemu Domu“ v Ljubljani.

Razne reči.

— Nekdajni profesor v Celji, gosp. dr. Gustav Lindner pride za profesorja na česko vseučilišče v Pragi.

— Kleti požigalec, ki je dozdal po Kočevskem kuril, pritepel se je k nam 11. t. m. ob 11. uri zbudil nas strašan požar, ki je v malo trenutkih 7 z žitom in senom napoljenih gospodarskih poslopij upepelil. Ostalo je zdaj le pri tem; škoda siromakom res silno velika; — ako bi pa količkaj vetra bilo, pogorele bi bile ukjub hitre pomoči sigurno vse Lašice. Ljudstvo je vse preplašeno. Kdo si bo upal še mirno zaspati? — Zakaj ni za vagabunde in ciganstvo bolj strogih postav?

— Letina na Českem je zaradi slabega vremena pretečenega tedna hudo poškodovana. Žalostno je videti, kako požeto žito po polji gnije. Tudi pesa je v rasti zaostala; sladkorna dela se bode močno zakasnila. — Kozelce, kozelce si napravite potem vam ne bode žito na polji gojilo; naš Kranjec ni tako priprost, kakor mu očitata!

— Letina po družinih ameriških državah je sploh taka, da je bila malokedaj bolja, to velja tudi o turšici, za katero so se na spomlad bali.

VIII. Splošni avstrijski učiteljski zbor.

(Dalje.)

10. Treba je skrbeti, da se napravi dosti tovarnih šol. Po nakazni poti ima se določiti ustanova, učni čas, učna doba, učni črtež, šolski red.

11. Vsak učenec se mora skazati, ko se sprejme v nauk, z odpustnim spričalom ljudske ali meščanske šole; mojster ne sme sprejeti učenca brez takega spričala.

12. Dolžnosti mojstra in učenca se morajo natančneje določiti, kar se tiče obiskovanja obrtnih šol.

13. Nadzorniki za obrt imajo posebno gledati na to, ako se spolnujejo določbe, kar se tiče otroškega dela, in šolskega obiskovanja rokodeličičev.

14. Prepovedano je otrokom v šolski starosti prodajati po hišah.

3. Šolsko nadzorstvo.

1. Šolsko nadzorstvo more spolniti svojo dolžnost le takrat, ako je nadzornik sploh omikan, a posebno praktično in teoretično vzobražen za svoj stan.

2. a) Iz tega ozira naj se šolski nadzorniki jemlje le iz stanu ljudskih učiteljev. b) Šolsko nadzorstvo se ne sme opravljati kot postranska služba, marveč naj se nastavi, kakor se je to zgodilo po sosednih deželah, stalni nadzorniki, plačo naj imajo tako, da morejo shajati v svoji službi, v ta namem naj se jim doda tudi potrebnih moči, da ne bodo preveč s pisarijami obloženi.

3. Pot, po kateri naj bi se okrajni šolski nadzorniki vzobraževali, naj vodi po pedagoških semeniščih, ki se imajo osnovati na viših šolah, skrajni čas je, da se vpeljejo taka semenišča.

4. Dokler traja sedanji provizorij, je potreba, da se po vseh deželah za čas imenovanja stavijo gotove dobe.

V. Kaj se mora zahtevati zaradi notranjega razvitka na naši ljudski šoli.

1. Da se pouk razteza bolj na globoko, kakor na široko, da bolj zbuja samodelalnost učencevo in ga navadi stanovitnega, veselega delovanja, tedaj naj se zbira a ne raztresav posamezno goji, a ne vse na eno kopito nabije.

2. Da posebno goji нравstveno in idealno stran človeškega življenja in spoznava svoj smoter v tem, da polaga temelj pravi značajnosti

VI. Ustanova splošnega avstrijskega učiteljskega društva. (Por. Kopetzky iz Dunaja.)

III. Za postranska zborovanja.

9. Ali ugaja meščanska šola po svoji sedanjosti osnovi zahtevam časa in potrebam ljudstva?

a) V postavi je utemeljeno in na več krajih ste vsopredni ljudska in meščanska šola, a to škoduje prostemu razvitku meščanske šole.

b) Bolj, ko dosihmal, se mora meščanska šola ravnati po krajevnih razmera in spleh naj se bolj ozira na potrebe praktičnega življenja.

c) Kar se tiče pravne strani mora se meščanska šola vsaj v jednako vrsto postaviti s spodnjo realko in s spodnjo gimnazijo.

d) Na meščanski šoli naj se vpelje vojaška telovadba zaradi dveletne vojaške službe.

e) Na meščanski šoli naj poučujeje le sprršani strokovni učitelji.

10. O namenih, ki si jih stavi društvo za otročje vrtove v Avstriji in o potih, ki vodijo do tega namena (Brunner iz Dunaja.)

11. Verska zasebna ljudska šola z ozirom na državno šolsko postavo dne 14. maja 1869 in novo šolsko novelo. (Springer, Kralup.)

12. Samopomoč učiteljev (mešč. učitelj Fr. Papek iz Rudolfsheim.)

13. Naprava jednostavnih fizikalnih in kemičnih aparatov (Fr. Weyde, Budweis.)

(Dalje prih.)

Tržne cene v Ljubljani.

16. avgusta.

Pšenica baziška hektoliter 10 gl. 10 kr.; domača 7 gl. 80 kr. — rež 5 gl. 4 kr.; — ječmen 4 gl. 23 kr.; — oves 2 gl. 91 kr.; — ajda 5 gl. 53 kr.; — proso 5 gl. 53 kr.; — koroza 6 gl. 80 kr.

Javne dražbe.

22. avgusta. 1. eks. drž. pos. Marije Kapel iz Kula 465. Postojna. 3. eks. drž. pos. Luka Bele iz Klenka 740 gl. Postojna. 1. eks. drž. 1/21 zemljišča † Deisingerja iz Loke. Loka.

23. avgusta. 3. eks. drž. pos. Franceta Rupert iz Studenca 2979 gl. 40 kr. Ljubljana. 3. eks. drž. pos. Marije Milavec iz Cirknice hiš. št. 151, 8250 gl. Logatec. 3. eks. drž. pos. Janeza Remšgar iz Nadgorice. Ljubljani. 1. eks. drž. posestva Alojzije Berceer iz Homa 2076 gl. Mokronog.

24. avgusta. 3. eks. drž. pos. Franceta Bajt, Spodnja Planina, hiš. št. 13, 400 gl. Logatec. 1. eks. drž. pos. Anton Lužar iz Dolanjega Mokrpolja, 2240 gl., Rudolfovo. 2. eks. drž. pos. Jožefa Cuderman iz Bašel 300 gl. Kranj. 3. eks. drž. pos. Matija Bele iz Slavine, 940 gl. Postojna.

Umrlí so:

10. avgusta. Florijan Černe 77 let, starost. Urša Bogany 69 l., srčna napaka. Marija Smrekar, 66 let, jetika. Marija Busefi, 2 let 8 mesecev.

11. avgusta. Franco Šimec, 32 l., jetika. Ana Kral 15 let, spridenje krvi. Rudolf Lekan, 4 l. vodenica. 12. avgusta. Ludovika Sluga, učit. pripravnica 22 let, plučna jetika. 13. avgusta. Mariana Končan 5 1/2 leta, jetika.

V otročji bolnišnici 9 avgusta: Franciška Novak 1 1/2 leta. 10. avgusta. Jernej Janežič 4 leta.

Telegrafične denarne cene 16. avgusta.

Papirna renta 77. — — Broberna renta 77.65 — Zlata renta 95.35 — 1860letno državno posojilo 130.25 Kreditna atocije 317.50 — London 119.50 — Ces. kr. cekini 5.65 — 20-krankov 9.51.